

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Samenvattend auditrapport

2012

Ministerie van
Algemene Zaken

(III)

Samenvattend auditrapport 2012
Ministerie van Algemene Zaken (III)

15 maart 2013

Inlichtingen
Auditdienst Rijk
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Inhoud

1	Samenvatting	5
	1.1 Controle financiële overzichten	5
	1.2 Onderzoek financieel en materieelbeheer	5
	1.3 Onderzoek totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering	5
	1.4 Overige onderwerpen	6
2	Inleiding	8
	2.1 Doel en doelgroepen	8
	2.2 Wettelijke taak	8
3	Controle financiële overzichten	10
	3.1 Inleiding	10
	3.2 Goedkeurende controleverklaring voor het ministerie	10
	3.3 Fouten en onzekerheden	11
4	Onderzoek financieel en materieelbeheer	13
	4.1 Inleiding	13
	4.2 Bevindingen beheer naar ontstaansjaar en impact	13
	4.3 Gerealiseerde verbeteringen in 2012	14
	4.4 Bevindingen in het beheer 2012	14
	4.4.1 Ministerie van Algemene Zaken	15
	4.4.1.1 Beheer transactieverplichtingen en -uitgaven	15
	4.4.1.2 Betalingsorganisatie	15
	4.4.1.3 Werking IC	16
	4.4.1.4 Opvolging bevinding materieel beheer	17
	4.4.2 Dienst Publiek en Communicatie	17
	4.4.2.1 Jaarafsluiting / balansbeheer	17
5	Onderzoek totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering	19
	5.1 Inleiding	19
	5.2 Informatie over bedrijfsvoering	19
6	Overige onderwerpen	21
	6.1 Ministerie van Algemene Zaken	21
	6.1.1 Herijking Concerncontrol / Bedrijfsvoering	21
	6.1.2 Opzet en werking AO	22
	6.1.3 Beheer vorderingen en ontvangsten	22
	6.1.4 Beheer personeel	22
	6.1.5 Implementatie proces vertrouwensfuncties en veiligheidsonderzoeken	23
	6.2 Dienst Publiek en Communicatie	23
	6.3 Kabinet der Koningin	23
	6.4 Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten	23
Bijlage	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	25

1 Samenvatting

1.1 Controle financiële overzichten

Goedkeurende controleverklaring voor het ministerie

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de financiële overzichten die deel uitmaken van het departementaal jaarverslag 2012 van het ministerie van Algemene Zaken (III). Dat houdt in dat de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten een getrouw beeld geven van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering en zijn opgesteld conform de wet- en regelgeving. Dit betekent ook dat de goedkeurende controleverklaring mede betrekking heeft op de rapportage in de bedrijfsvoeringparagraaf over de comptabele rechtmatigheid van de begrotingsuitvoering. Verder hebben wij vastgesteld dat de in het jaarverslag opgenomen informatie over het beleid en de bedrijfsvoering (de zogenoemde niet-financiële informatie), voor zover wij dat hebben kunnen beoordelen, niet strijdig is met de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten.

1.2 Onderzoek financieel en materieelbeheer

Wij hebben de opzet en de werking van diverse aspecten van het financieel en materieel beheer beoordeeld. Wij zijn van oordeel dat, met een redelijke mate van zekerheid, er in 2012, in overeenstemming met de baseline Financieel en materieel beheer, sprake is van ordelijk financieel en materieel beheer bij het ministerie van Algemene Zaken (AZ), het Kabinet der Koningin (KdK) en de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CvT).

Wij hebben geen onrechtmatigheden van materieel belang geconstateerd. Wel is er bij AZ aanleiding tot het treffen van verbetermaatregelen op het gebied van inkoop. Het oordeel aangaande de CvT strekt zich niet uit tot het materieel beheer aangezien er bij de CvT geen sprake is materieel beheer van enig belang.

1.3 Onderzoek totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering

Totstandkoming informatie over beleid

Het ministerie van AZ, het KdK en de CvT hebben geen informatie over de beleidsvoering in de begroting (en derhalve ook niet in het jaarverslag) opgenomen.

Totstandkoming informatie over bedrijfsvoering

In het financieel verslag met betrekking tot Begroting III is in de bedrijfsvoeringparagrafen van AZ, het KdK en de CvT informatie over de bedrijfsvoering in 2012 opgenomen.

Wij hebben vastgesteld dat de informatie over bedrijfsvoering, zoals opgenomen in de onderscheiden bedrijfsvoeringparagrafen in het jaarverslag 2012, ordelijk en controleerbaar tot stand is gekomen. Uit onze audits is niet gebleken dat de bedrijfsvoeringparagrafen belangrijke onjuistheden bevatten, noch dat belangrijke onderwerpen onvermeld zijn gebleven.

1.4 Overige onderwerpen

Herijking Concerncontrol / Bedrijfsvoering

De nieuwe organisatiestructuur binnen directie Concerncontrol en directie Bedrijfsvoering is per 1-1-2013 ingegaan.

De verantwoordelijkheden zijn in de nieuwe organisatiestructuur als volgt belegd:

- De directeur Bedrijfsvoering is verantwoordelijk voor de vastlegging van de financiële beheershandelingen in de concernadministratie en de interne administratieve controles daarop;
- De directeur Concerncontrol is verantwoordelijk voor de departementale verantwoording en is toezichthouder op de kwaliteit van de concernadministratie en interne verantwoordingsprocessen;
- De directeur DPC is verantwoordelijk voor de door hem genomen beheersbeslissingen en de financiële verantwoording van DPC.

Deze nieuwe verdeling van verantwoordelijkheden moet in de praktijk nog verder uitkristalliseren.

Wij hebben vastgesteld dat de inrichting van de toezichtwerkzaamheden van de directie Concerncontrol voldoet aan de vereisten zoals vastgelegd in de wet- en regelgeving.

Voor een concrete vertaling van de uitvoering van toezichtwerkzaamheden adviseren wij het toezichtplan te actualiseren.

2 Inleiding

2.1 Doel en doelgroepen

Voor u ligt het samenvattend auditrapport 2012 over de uitkomsten van de wettelijke taak ten aanzien van het ministerie van Algemene Zaken. Het rapport bevat de belangrijkste uitkomsten van ons onderzoek, alsmede de controleverklaring omtrent de in het departementale jaarverslag 2012 van het ministerie van Algemene Zaken opgenomen financiële overzichten. De controleverklaring omvat tevens de bedrijfsvoeringparagraaf.

Het rapport is opgesteld voor de minister en de secretaris-generaal van het ministerie van Algemene Zaken en wordt tevens verstrekt aan de leden van het audit committee, de directeur Concerncontrol, de directeur van het Kabinet der Koningin, de voorzitter van de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, de president van de Algemene Rekenkamer en de minister van Financiën. Met dit rapport ondersteunt de Auditdienst Rijk de minister van het ministerie van Algemene Zaken in de verantwoordelijkheid voor het opmaken van het departementale jaarverslag en voor de bedrijfsvoering van het ministerie.

2.2 Wettelijke taak

Dit rapport bevat de uitkomsten van de uitvoering van de wettelijke taak, zoals bedoeld in artikel 66 van de Comptabiliteitswet 2001. Het rapport is als volgt ingedeeld:

- de controle van de financiële overzichten (hoofdstuk 3);
- het onderzoek naar het financieel en materieelbeheer (hoofdstuk 4);
- het onderzoek naar de totstandkoming van de informatie over het beleid en de bedrijfsvoering (hoofdstuk 5);
- overige onderwerpen (hoofdstuk 6);
- de controleverklaring (bijlage).

3 Controle financiële overzichten

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de financiële overzichten die deel uitmaken van het departementaal jaarverslag 2012 van het ministerie van Algemene Zaken (III).

3.1 Inleiding

Als onderdeel van onze wettelijke taak controleren wij of de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten een getrouw beeld geven van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering en zijn opgesteld in overeenstemming met de verslaggevingvoorschriften zoals die zijn vastgelegd in de Comptabiliteitswet 2001 en de Rijksbegrotingvoorschriften 2013. Bij de uitvoering van de controle dienen wij aan de voor ons geldende beroepsvoorschriften te voldoen en onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de financiële overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevatten. Het materieel belang is bepalend voor de strekking van het oordeel in de controleverklaring. De materialiteit voor de verantwoordingsstaten en de saldibalans als geheel bedraagt 3% voor fouten en 3% voor onzekerheden.

Voorts hebben wij onderzocht of de in het jaarverslag opgenomen informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering (de niet-financiële informatie), voor zover wij dat kunnen beoordelen, niet strijdig is met de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten.

Wij hebben de volgende in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten gecontroleerd:

- de departementale verantwoordingsstaat over 2012 met de financiële toelichtingen daarbij;
- de samenvattende verantwoordingsstaat over 2012 betreffende de diensten die een baten-lastenstelsel voeren met de toelichting daarbij;
- de departementale saldibalans per 31 december 2012 met de toelichting daarbij;
- de in de bedrijfsvoeringparagraaf opgenomen rapportage over de comptabele rechtmatigheid en de getrouwe weergave van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2012.

Wij zijn er bij de controle van deze financiële overzichten van uitgegaan dat de voorgestelde slotwet de goedkeuring van de wetgever zal krijgen.

Hieronder gaan wij in op de belangrijkste bevindingen van de controle.

3.2 Goedkeurende controleverklaring voor het ministerie

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de financiële overzichten die deel uitmaken van het departementaal jaarverslag 2012 van het ministerie van Algemene Zaken (III). Deze verklaring is opgenomen in bijlage 1 van dit rapport. Onze controleverklaring heeft betrekking op de financiële overzichten die deel uitmaken van het jaarverslag dat op grond van artikel 60, eerste lid van de Comptabiliteitswet 2001, door de minister van het ministerie van Algemene Zaken tezamen met dit samenvattende auditrapport aan de minister van Financiën wordt toegezonden.

3-3

Fouten en onzekerheden

Onderstaand geven wij in tabelvorm de na correctie nog resterende fouten en onzekerheden aan:

Recap t.b.v. tabel in het samenvattende rapport x € 1.000

	Rechtmatigheid fout	Rechtmatigheid onzeker	Getrouw beeld fout	Getrouw beeld onzeker	Jaarrekening tolerantie
Uitgaven en Ontvangsten	3	26	99	116	2.652

Bij het Kabinet der Koningin, de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten hebben wij geen rechtmatigheidsfouten van materieel belang gesignaleerd.

4 Onderzoek financieel en materieelbeheer

Wij hebben in 2012 drie gemiddelde bevindingen en één lichte bevinding geconstateerd, waarvan twee bevindingen uit 2011.

4.1 Inleiding

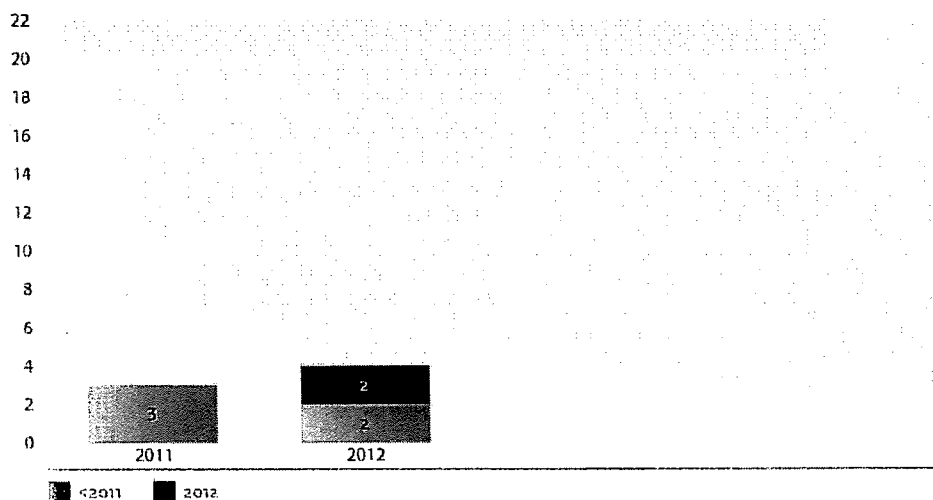
Als onderdeel van onze wettelijke taak onderzoeken wij of de geselecteerde processen van financieel en materieelbeheer voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Op het hoogste niveau geldt dat het financieel en materieelbeheer voldoet aan de eisen van rechtmatigheid, ordelijkheid, controleerbaarheid en dat het beheer overigens zo doelmatig mogelijk wordt ingericht. Deze eisen zijn verder uitgewerkt en samengevat in de Baseline Financieel en materieelbeheer van het ministerie van Financiën. Bij evaluatie van onze bevindingen hanteren wij drie categorieën: licht, gemiddeld en ernstig. Dit onderscheid geeft de impact van de bevinding weer op basis van gewicht en frequentie.

Ten behoeve van het selecteren van de te onderzoeken processen van financieel en materieelbeheer hebben wij allereerst de bedrijfsrisico's en alle daaraan gekoppelde processen in kaart gebracht. Op basis van het belang van de processen en de in die processen onderkende risico's hebben wij de volgende processen voor een nader onderzoek in 2012 geselecteerd: de financiële administratie, het personeelsbeheer, het inkoopproces en de borging van het materieel beheer.

In dit hoofdstuk behandelen wij de belangrijkste uitkomsten van ons onderzoek. Processen die niet hebben geleid tot belangrijke bevindingen komen in hoofdstuk 6 aan de orde.

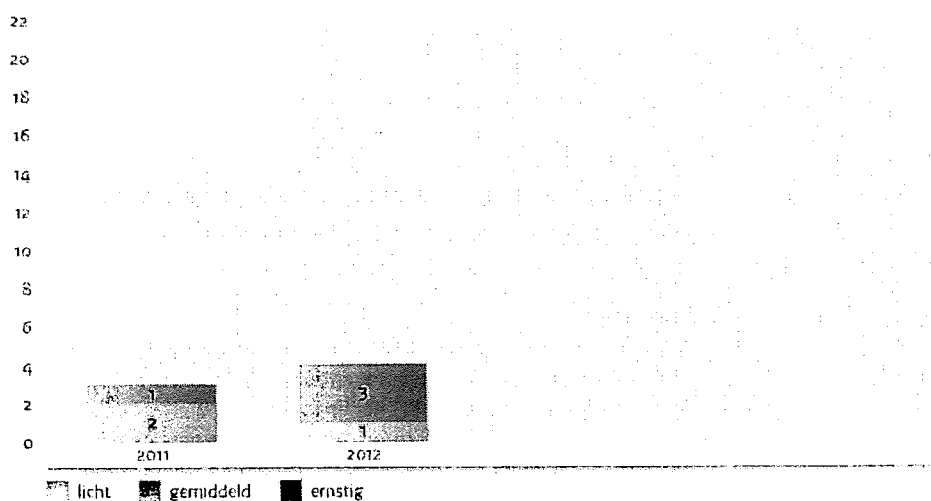
4.2 Bevindingen beheer naar ontstaansjaar en impact

Figuur 1: Bevindingen naar ontstaansjaar (in aantallen)

We hebben vastgesteld dat één bevinding uit 2011 is opgelost. In 2012 zijn er twee nieuwe bevindingen, zie hiervoor figuur 3 en 4.

Figuur 2: Bevindingen naar impact (in aantallen)

Voor toelichting op de bevindingen zie figuur 3 en 4.

4.3 Gerealiseerde verbeteringen in 2012

Figuur 3: Gerealiseerde verbeteringen in 2012

Proces	Bevindingen	Onderdeel	2011	2012
Materieel beheer	Voornamelijk beheer kunststukken	AZ		✓

licht
  gemiddeld
  ernstig
 ✓ opgelost

4.4 Bevindingen in het beheer 2012

Figuur 4: Bevindingen in het beheer 2012

Proces	Bevindingen	Onderdeel	2011	2012
Beheer transactieverplichtingen en -uitgaven	Diverse financieel beheerfouten en contractbeheer	AZ	■	■
Betalingsorganisatie	Onvoldoende waarborgen voor functiescheiding	AZ		■
Werking IC	Tekortkomingen uitvoering interne controleplan	AZ		
Jaarafsluiting	Onvoldoende waarborgen voor betrouwbaarheid inschattingen tussentijds en bij jaarafsluiting	DPC		■

licht
  gemiddeld
  ernstig

4.4.1 Ministerie van Algemene Zaken

4.4.1.1 Beheer transactieplichtingen en -uitgaven Deelwaarnemingen transactieplichtingen en -uitgaven

In de gecontroleerde verplichtingen en uitgaven is één onzekerheid in de uitgaven gesignaleerd.

Bij de controle van vijftientig deelwaarnemingen hebben wij de volgende bevindingen:

- Bij één deelwaarneming blijkt dat de uitgaven voor catering onzeker zijn ad € 15.363. Er is geen zichtbare controle op prestatielevering aanwezig. Hierdoor kunnen wij niet vaststellen dat het betaalde bedrag juist is;
- Het proces van tijdige betaling van facturen is in de tweede helft van 2012 verbeterd ten opzichte van het eerste halfjaar. In het eerste halfjaar 2012 komt naar voren dat bij vier deelwaarnemingen niet binnen de betaaltermijn van 30 dagen is betaald. Na onze aanbeveling om bij de jaarafsluiting alert te zijn op tijdige betaling, is in de tweede helft van 2012 één factuur te laat betaald.

Contractbeheer

In het eerste halfjaar 2012 komt naar voren dat bij een aantal verplichtingen het contract niet aanwezig was. Het ging voornamelijk om oudere contracten. AZ heeft in het tweede halfjaar 2012 diverse acties uitgezet om het contractbeheer op orde te krijgen.

In de tweede helft van 2012 is ten aanzien van het contractbeheer onvoldoende vooruitgang geboekt.

- Vijf maanden na de start van het interne project voor het opzetten van contract- en leveranciersmanagement is nog geen voorstel voor een plan van aanpak richting het management gedaan;
- Uit de cijferanalyse op transactie-uitgaven van het tweede halfjaar is bij één factuur betreffende inhuur geen overeenkomst aanwezig. De gefactureerde kosten ad € 10.611 zijn onzeker;
- Bij één verplichting die betrekking heeft op inkoop licentierechten, was de essentiële documentatie ten aanzien van een contract niet voorhanden bij de inkoopafdeling. Deze documentatie was beschikbaar bij de plaatsvervangend Chief Information Officer (CIO);
- Bij één verplichting betreffende het beheer extern wagenpark blijkt dat de nadere overeenkomst niet tijdig is ondertekend;
- Bij één verplichting met betrekking tot stadsverwarming is tot op heden nog geen rechtsgeldig contract afgesloten. Wel is de levering van de prestatie vast te stellen;
- Bij één verplichting voor inkoop van schoonmaakdiensten zijn de contractuele afspraken (ingangsdatum 1 november 2012) ten aanzien van facturatie onvoldoende zijn nageleefd. AZ heeft naar aanleiding van onze bevinding contact opgenomen met de leverancier. In 2013 heeft alsnog facturatie plaatsgevonden over 2012.

Over controlejaar 2012 (en 2011) vertoont het contractbeheer in opzet en werking tekortkomingen. Wij adviseren om op korte termijn maatregelen te implementeren. Tegelijkertijd adviseren wij bij de implementatie van deze maatregelen rekening te houden met de toekomstige rijksbrede veranderingen ten aanzien van inkoop en contractbeheer (uitbesteding van diensten: GDI (Beheer ICT), Haagse InkoopSamenwerking).

Bij AZ is in 2012 geen sprake geweest van inkopen boven de Europese aanbestedingsdrempel die door AZ zelf Europees aanbesteed hadden moeten worden. AZ maakt hoofdzakelijk gebruik van rijksbrede raamovereenkomsten.

4.4.1.2 Betalingsorganisatie

Voor een juiste afhandeling van het betaalproces wordt gesteund op werkafspraken en de integriteit van medewerkers. Gelet op de beperkte omvang van ASC (Administratief Service Center) is het economisch niet rationeel om de functiescheiding te optimaliseren conform de Regeling kasbeheer. Tegelijkertijd ontbreekt momenteel de mogelijkheid om preventieve beheersingsmaatregelen in het administratieve systeem door te voeren.

Wij signaleren de volgende risico's:

- Er is één medewerker belast met het uitvoeren van zowel de kassierfunctie als de administratieve functie. Hoewel het niet zijn primaire taak is, beschikt deze medewerker ook over de autorisaties om relatiegegevens van crediteuren te muteren. Daarmee komt het gehele proces, behalve de 2e autorisatie, in één hand te liggen. Hierdoor wordt het mogelijk om ongeautoriseerde betalingen op te voeren, die niet bij de 2e autorisatie ontdekt worden;
- Bij afwezigheid van de kassier, wordt de kassiersfunctie tijdelijk overgedragen aan een collega. Deze collega is normaliter belast met het onderhouden van relaties en beschikt over de administratieve functie. Tegelijkertijd hebben wij geconstateerd dat deze collega een deel van de kas beheert. Op dat moment beschikt de 'vervangende kassier' over nagenoeg alle rechten in het betaalproces;
- Het niet gebruiken van hashtotalen tussen CODA en Access Online;
- Het ontbreken van logging bij het relatiebeheer en de administratie van de digipassen.

Wij adviseren (repressieve) beheersingsmaatregelen te nemen om in de toekomst het risico op ongeautoriseerde betalingen te reduceren.

Wij bevelen aan om te onderzoeken of:

- functiescheiding tussen kassierfunctie en het relatiebeheer mogelijk is;
- hashtotalen gegenereerd kunnen worden bij het aanmaken van het betaalbestand in CODA;
- logging op de wijzigingen van stamgegevens geïmplementeerd kan worden;
- een digitale administratie van digipassen opgesteld kan worden.

4.4.1.3

Werking IC

Voor onze audit hebben wij mede gebruik gemaakt van de uitkomsten van het toezicht en de interne controle door ASC. Wij onderscheiden hierbij de controle in de lijn (de toets op het uitvoeringstraject) en de halfjaar- en maandcontroles (de periodieke controle van de financiële administratie evenals aanvullende toezichtwerkzaamheden door ASC). Daarnaast wordt er toezicht uitgeoefend door ASC op de producten uit de P&C cyclus.

Naar aanleiding van de opmerkingen uit het auditrapport AZ 2011 en overleg met de Auditdienst over kwaliteit en essentiële controles uitgevoerd door ASC (waar de Auditdienst op steunt), heeft AZ-ASC het controleschema en planning voor halfjaar- en maandcontroles aangepast. In 2012 is de interne controle qua opzet toereikend.

Opvolging aanbeveling werking controle in de lijn

In het eerste halfjaar hebben wij geadviseerd bij de controle in de lijn duidelijk te beschrijven hoe men omgaat met bevindingen en maatregelen. Deze aanbeveling is door AZ in het tweede halfjaar opgevolgd.

ASC heeft tijdens de controle in de lijn over 2012 bij 12 van de 354 gecontroleerde facturen geconstateerd dat een of meerdere belegstukken ontbreken. Veelal ontbreekt de prestatieverklaring of budgetakkoord. Voor deze facturen zijn intern acties uitgezet. Deze acties zijn nog niet geheel afgerond. Het versneld afgeven van de prestatieakkoord of budgetakkoord is door AZ aangemerkt als verbeterpunt.

Werking halfjaarlijkse en maandelijks interne controles

In het eerste halfjaar hebben wij, op basis van de beoordeling van de halfjaar- en maandcontroles door ASC, geconstateerd dat wij op de uitkomsten kunnen steunen.

De uitkomsten van de halfjaar- en maandcontroles over het tweede halfjaar zijn niet volledig en tevens niet tijdig aan ons opgeleverd.

Wij hebben niet vast kunnen stellen dat de maandcontroles voor afsluiting ook daadwerkelijk voor afsluiting zijn verricht.

Bij de beoordeling van de maandcontroles na afsluiting blijkt dat door onjuist gebruik van formules in Excel ten onrechte onderdelen niet waren gecontroleerd. Naar aanleiding van onze bevindingen zijn de controles alsnog door ASC correct uitgevoerd met de juiste formules.

Wij adviseren te onderzoeken of controles kunnen worden uitgevoerd met behulp van software waarbij met macro's wordt gewerkt. Met macro's worden op te controleren bestanden vooraf gedefinieerde controles uitgevoerd. Hiermee wordt zowel een efficiëntere controle gerealiseerd als een controle met minder kans op fouten.

Wij adviseren de teamcoördinator ACS ten behoeve van een betere aansturing maandelijks te rapporteren over de tijdigheid van de uitvoering van de controles en over de redenen van het eventueel niet uitvoeren van controles.

Wij adviseren te evalueren of de controles worden uitgevoerd zoals opgenomen in het handboek.

4.4.1.4 *Opvolging bevinding materieel beheer*

Het beheer van de kunststukken van AZ voldoet in 2012 aan de voorschriften zoals beschreven in de Regeling materieel beheer museale voorwerpen.

4.4.2 *Dienst Publiek en Communicatie*

4.4.2.1 *Jaarafsluiting*

Ten opzichte van de conceptcijfers bij de start van de controle zijn de definitieve cijfers van de balans en de staat van baten en lasten materieel gewijzigd. Dit komt enerzijds door slordigheden in de specifieke journaalposten voor de jaarafsluiting en anderzijds doordat inschattingen van bepaalde posten op het laatste moment werden gewijzigd.

Een belangrijk hulpmiddel voor het maken van inschattingen in de jaarrekening en tussentijdse Marap's is een spreadsheet waarin de begrotingsmodellen vastliggen. Het spreadsheet wordt beheerd door de controlfunctie en de plv. directeur DPC. Wij hebben geconstateerd dat de standen in de spreadsheet niet altijd waren aangepast aan de standen in de administratie en dat mutaties niet altijd adequaat waren onderbouwd in het logboek.

De onderbouwing heeft DPC later alsnog aangeleverd. Om de betrouwbaarheid van de inschattingen tussentijds en bij de jaarrekeningcontrole blijvend te waarborgen adviseren wij u het spreadsheet periodiek aan te sluiten met de administratie.

Door bovenstaande bevindingen waren wij genoodzaakt om aanvullende controlewerkzaamheden uit te voeren.

5 Onderzoek totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering

Wij hebben de totstandkoming van de informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering onderzocht.

5.1 Inleiding

Als onderdeel van onze wettelijke taak onderzoeken wij of geselecteerde processen gericht op de totstandkoming van informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Daartoe onderzoeken wij of deze niet-financiële informatie op een deugdelijke (dat wil zeggen op ordelijke en controleerbare) wijze tot stand is gekomen. Deze normen zijn verder uitgewerkt in de Rijksbegrotingvoorschriften 2013. Voor de goede orde merken wij op dat het ministerie van Algemene Zaken, het Kabinet der Koningin en de Commissie van Toezicht geen informatie over de beleidsvoering in de begroting (en derhalve ook niet in het jaarverslag) hebben opgenomen.

In dit hoofdstuk gaan wij in op de belangrijkste bevindingen van ons onderzoek.

5.2 Informatie over bedrijfsvoering

In het financieel verslag met betrekking tot Begroting III zijn in de bedrijfsvoeringparagrafen van AZ, het KdK en de CvT mededelingen over de bedrijfsvoering in 2012 opgenomen. De minister-president is verantwoordelijk voor de beleids- en bedrijfsvoering en legt in de onderscheiden bedrijfsvoeringparagrafen in het jaarverslag hierover verantwoording af aan de Tweede Kamer. De ambtelijke leiding van AZ, respectievelijk de directeur van het KdK en de voorzitter van de CvT zijn verantwoordelijk voor een effectieve, efficiënte en rechtmatige realisatie van de doelen uit de begroting.

Met behulp van risicoanalyse bepaalt de ambtelijke leiding van AZ welke beheersmaatregelen (en daarmee interne regels en procedures) nodig zijn. De secretaris-generaal van AZ verstrekt aan de minister van Algemene Zaken een managementverklaring met betrekking tot het Ministerie van Algemene Zaken. AZ heeft de keuze gemaakt om de managementparagraaf te laten opbouwen door de directie Concerncontrol met ondersteuning van de uitkomsten van de door de ADR uitgevoerde audits.

Werkzaamheden

Wij hebben de bedrijfsvoeringparagrafen van AZ, KdK en CvT getoetst aan de hand van de managementverklaring van de secretaris-generaal en de uitkomsten van onze audits.

Conclusie

Wij hebben vastgesteld dat de informatie over bedrijfsvoering, zoals opgenomen in de onderscheiden bedrijfsvoeringparagrafen van AZ, het KdK en de CvT in het jaarverslag 2012 ordelijk en controleerbaar tot stand zijn gekomen. Uit onze audits is niet gebleken dat de bedrijfsvoeringparagrafen belangrijke onjuistheden bevatten, noch dat belangrijke onderwerpen onvermeld zijn gebleven.

6 Overige onderwerpen

Wij hebben de volgende processen voor nader onderzoek in 2012 geselecteerd: de financiële administratie, het personeelsbeheer, het inkoopproces en de borging van het materieel beheer. In hoofdstuk 6 behandelen wij de uitkomsten van ons onderzoek voor zover deze niet zijn beschreven in hoofdstuk 4. Naast onderwerpen met een informerend karakter behandelen wij onderwerpen met risico's die impact kunnen hebben.

6.1 Ministerie van Algemene Zaken

6.1.1 *Herijking Concerncontrol / Bedrijfsvoering*

De nieuwe organisatiestructuur binnen directie Concerncontrol en directie Bedrijfsvoering is per 1-1-2013 ingegaan. De verantwoordelijkheden zijn in de nieuwe organisatiestructuur als volgt belegd:

- De directeur Bedrijfsvoering is verantwoordelijk voor de vastlegging van de financiële beheershandelingen in de concernadministratie en de interne administratieve controles daarop;
- De directeur Concerncontrol is verantwoordelijk voor de departementale verantwoording en is toezichthouder op de kwaliteit van de concernadministratie en interne verantwoordingsprocessen;
- De directeur DPC is verantwoordelijk voor de door hem genomen beheersbeslissingen en de financiële verantwoording van DPC.

Deze nieuwe verdeling van verantwoordelijkheden moet in de praktijk nog verder uitkristalliseren.

De inrichting van de toezichtwerkzaamheden van de directie Concerncontrol voldoet aan de vereisten uit de wet- en regelgeving. Er is aandacht besteed aan de inrichting van P&O-control, welke belegd is bij Concerncontrol en unit HRM (DBV). De inrichting van de functionele relaties tussen directie Concerncontrol en directie Bedrijfsvoering is verbeterd.

Tegelijkertijd adviseren wij voor een concrete vertaling van de uitvoering van toezichtwerkzaamheden het toezichtplan te actualiseren.

Ten aanzien van de nieuwe organisatiestructuur, -formatie en werkwijze van de directies Concerncontrol en Bedrijfsvoering is door de SG besloten (op 13-11-12) om uiterlijk in het eerste kwartaal van 2014 een evaluatie uit te voeren. Wij bevelen aan om tevens de klanttevredenheid hierin mee te nemen.

Tot slot willen wij aandacht vragen voor adequate beheersingsmaatregelen ten aanzien van het overzicht van de oude en nieuwe formatie, geordend naar de opbouw van de nieuwe organisatie van DBV. Wij bevelen een strategische personeelsplanning voor het beheersen van de formatie aan, ook in het licht van de toekomstige veranderingen vanaf 2013 wat betreft inbesteding van diensten (Haagse Inkoop Samenwerking, GDI, FM Haaglanden) en Digi-inkoop.

- 6.1.2 *Opzet en werking AO*
In verband met de reorganisatie binnen bedrijfsvoering en toezicht heeft het actualiseren van de AO-beschrijvingen in 2012 tijdelijk stilgelegen. Hierdoor moeten nog 9 van de 18 beschrijvingen geactualiseerd worden.
- Tegelijkertijd bevelen wij de directie Concerncontrol aan in 2013 de beoordeling van de werking van bedrijfskritische processen op te nemen in het toezichtplan en uit te voeren.
- 6.1.3 *Beheer vorderingen en ontvangsten*
Bij één vordering en één ontvangst die langer dan 30 dagen openstonden, hebben wij geconstateerd dat de aanmaning van de betreffende debiteuren niet tijdig en conform de procedure heeft plaatsgevonden. Wij bevelen aan periodiek de ouderdom van de openstaande vorderingen vast te stellen en de debiteur tijdig in kennis te stellen als de vordering langer dan 30 dagen openstaat.
- 6.1.4 *Beheer personeel*
Bevindingen P-Direkt 2012
Over 2012 heeft P-Direkt verantwoording afgelegd over de opzet, bestaan en werking van de interne beheersingsmaatregelen rondom het proces van mutatieverwerking, salarisberekening en -betaling in een beheerverslag. Het beheerverslag is voorzien van een assurancerapport van de ADR, waarin een oordeel met beperkingen wordt verstrekt omtrent:
- de getrouwheid van de door P-Direkt beschreven interne beheersingsmaatregelen;
  - de interne beheersingsmaatregelen die verband houden met de interne beheersingsdoelstellingen op afdoende wijze zijn opgezet en
  - de effectieve werking van de getoetste interne beheersingsmaatregelen.
- De auditor van P-Direkt, concludeert dat alle bovengenoemde punten voor wat betreft de aspecten van materieel belang, zijn bereikt, *uitgezonderd* een drietal aangelegenheden¹. De beperking betreft de processen handmatige mutatieverwerking, het systeemwijzigingenbeheer (SAP-HR) en het gebruikers- en autorisatiebeheer voor P-Direkt, waarvoor de beheersdoelstellingen onvoldoende zijn bereikt.
- Bovenstaande bevindingen zijn vergelijkbaar met 2011 en ondanks ingezette verbeteringen is P-Direkt er niet in geslaagd om deze drie processen op het gewenste niveau te krijgen.
- Wij hebben onze controleaanpak aangepast naar aanleiding van bovenstaande bevindingen.
- Inrichting IC functie*
In onze interimrapportage hebben wij gerapporteerd dat er veel werk is verzet om te komen tot een intern controleplan voor de personeelsuitgaven. Wij hebben geconstateerd, dat de geplande interne controlewerkzaamheden voor 2012 niet zijn uitgevoerd. Het plan bevindt zich thans in de implementatiefase. Wij adviseren u om, teneinde een goed beheer op de personeelsuitgaven te waarborgen, voor 2013 zo spoedig mogelijk een geactualiseerd interne controleplan op te stellen en de geplande werkzaamheden uit te voeren.
- Overige controlebevindingen*
Uit onze uitgevoerde deelwaarnemingen komen de volgende bevindingen:
- Door AZ zijn in het laatste kwartaal de nodige acties ondernomen om de P-Dossiers volledig te maken. De tijdens de interimcontrole gerapporteerde bevinding is opgevolgd;
  - Bij het uitbetalen van verlof bij ontslag is een kleine incidentele onrechtmatigheid geconstateerd.

---

¹ De conclusie van het assurancerapport is een oordeel met beperking.

- 6.1.5 **Implementatie proces vertrouwensfuncties en veiligheidsonderzoeken**
Het proces rond vertrouwensfuncties en veiligheidsonderzoeken is qua opzet en bestaan voldoende geborgd. De aanbevelingen uit ons rapport van bevindingen inzake Verklaringen van geen bezwaar zijn overgenomen en nagenoeg volledig geïmplementeerd. De registratie van vertrouwensfuncties in P-direkt vindt momenteel plaats. Daarnaast zal de procedurebeschrijving worden aangepast ten aanzien van het moment waarop een (nieuw) herhaalonderzoek wordt aangevraagd.
AZ zal een herhaalonderzoek voor een vertrouwensfunctionaris aanvragen indien hiertoe aanleiding is (bijv. lekken van informatie) of als VGB ouder is dan 10 jaar.
Er is geen wettelijke verplichting om periodiek veiligheidsonderzoeken uit te voeren. In de wet staat dat de minister elke vijf jaar een nieuw onderzoek kan laten uitvoeren.
- 6.2 **Dienst Publiek en Communicatie**
Uit de controle van de interne jaarrekening van DPC komen de volgende bevindingen:
Bij de interne jaarrekening van DPC is een goedkeurende controleverklaring verstrekt.
Uit het rechtmatigheidsonderzoek bleken geen rechtmatigheidsfouten.
Door DPC is in 2012 een positief saldo van baten en lasten gerealiseerd van € 1,5 mln.
Het positieve saldo wordt voor € 0,9 mln. verklaard door de vrijval uit de voorzieningen en € 0,6 mln. betreft een doelmatige bedrijfsvoering.
Door de toevoeging van het positieve saldo aan het eigen vermogen, komt het eigen vermogen per balansdatum boven de 5% norm uit. Overeenkomstig de besluitvorming binnen AZ vindt in 2013 een storting plaats van € 1 mln. ten gunste van de begroting van AZ. Het overschot voortvloeiend uit de reguliere bedrijfsvoering 2012 zal via de tarieven worden verrekend.
- 6.3 **Kabinet der Koningin**
Het door het KdK over 2012 gevoerde financieel en materieel beheer voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Op basis van onze uitkomsten bij deelwaarnemingen in 2012 hebben wij bij 3 van de 25 facturen geconstateerd dat niet tijdig is betaald.
- 6.4 **Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten**
Het door de CvT over 2012 gevoerde financieel beheer voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Dit oordeel strekt zich niet uit tot materieel beheer aangezien het materieel beheer bij de CvT van geringe betekenis is.

Bijlage

Aan: de minister van Algemene Zaken

Verklaring betreffende de in het departementale jaarverslag opgenomen financiële overzichten

Wij hebben de financiële overzichten die deel uitmaken van het departementale jaarverslag 2012 van het ministerie van Algemene Zaken gecontroleerd. Deze financiële overzichten omvatten:

- de departementale verantwoordingsstaat over 2012 met de financiële toelichtingen daarbij;
- de samenvattende verantwoordingsstaat over 2012 betreffende de diensten die een baten-lastenstelsel voeren met de toelichting daarbij;
- de departementale saldibalans per 31 december 2012 met de toelichting daarbij;
- de in de bedrijfsvoeringparagraaf opgenomen rapportage over de comptabele rechtmatigheid en de getrouwe weergave van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2012.

De minister is verantwoordelijk voor het opmaken van deze financiële overzichten die de uitkomsten van de begrotingsuitvoering getrouw dienen weer te geven in overeenstemming met de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving. Onze verantwoordelijkheid is aan de minister een oordeel te geven over de financiële overzichten op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de financiële overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevatten.

Oordeel

Naar ons oordeel geven de financiële overzichten een getrouw beeld van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering van het ministerie van Algemene Zaken over 2012 in overeenstemming met de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving.

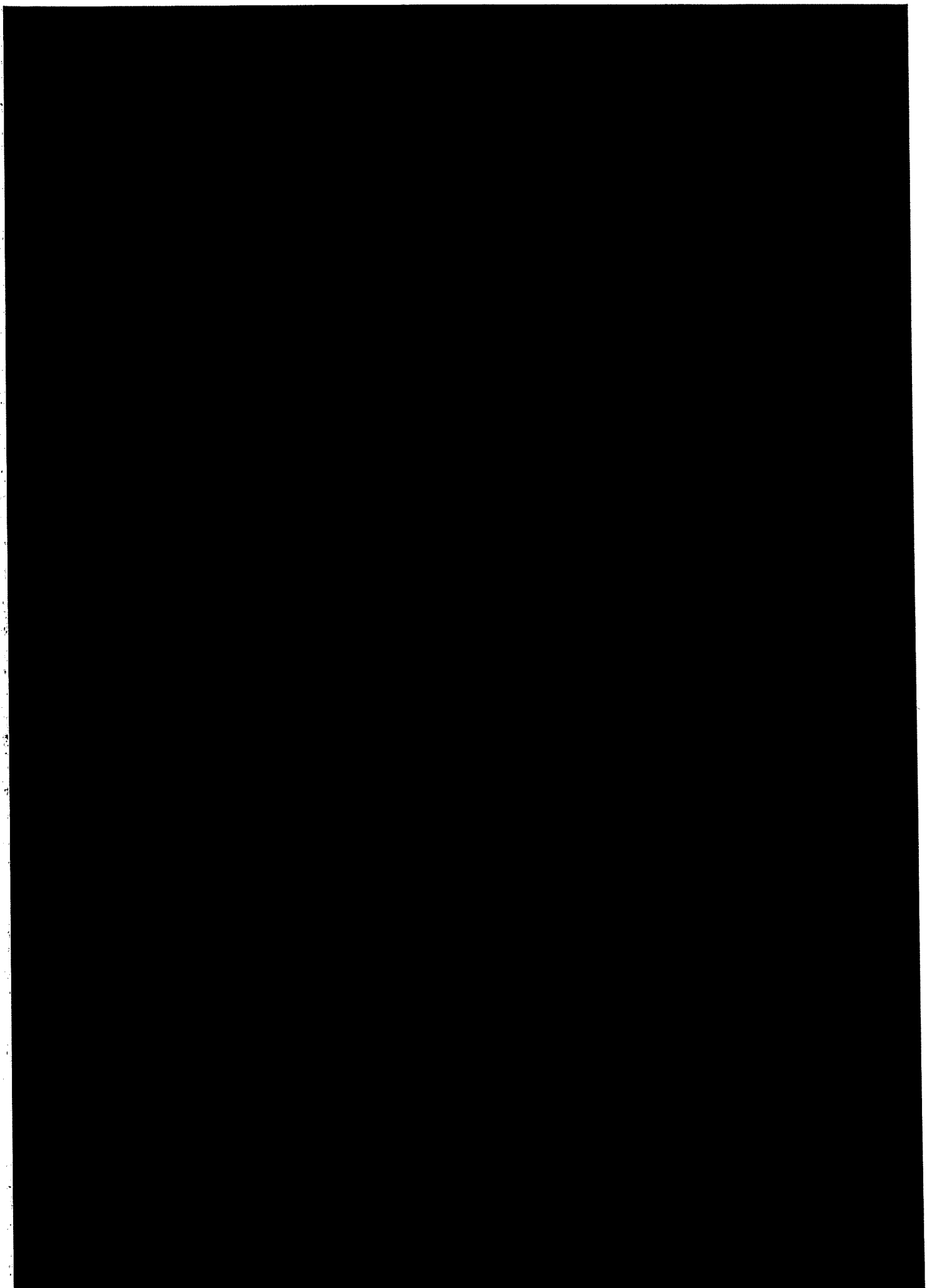
Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Tevens vermelden wij naar aanleiding van ons onderzoek dat de overige onderdelen van het departementale jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, niet strijdig zijn met de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten.

Den Haag, 15 maart 2013

Auditdienst Rijk

Auditdienst Rijk
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
(070) 342 77 00